

- покращення інвестиційного клімату, стимулювання впровадження інноваційних технологій на державному рівні, підготовка сприятливого правового поля для заохочення підприємців до інноваційної діяльності;
- підтримка НДДКР, стимулювання поєднання потенціалів сфери досліджень і бізнесу, державна підтримка трансферу технологій;
- створення бізнес-інкубаторів на базі вищих навчальних закладів для прискорення налагодження зв'язків та розвитку фахівців з необхідними науковими навиками та осіб із підприємницьким світоглядом.

Література

1. Глобальний індекс інновацій 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>
2. Інноваційна політика зарубіжних країн: концепції, стратегії, пріоритети (інформаційно-аналітичні матеріали, підготовлені Комітетом Верховної Ради України з питань науки і освіти та Міністерством закордонних справ України). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua/uploads/documents/36385.pdf>
3. Кулак Н.В. Загальні тенденції державного регулювання інноваційного розвитку сфери підприємницької діяльності // Youngscientist. – 2016. - № 40. С.129-134.

УДК 334.71:338.434

Оксана Радченко

*к.е.н., п.н.с. відділу фінансово-кредитної та податкової політики,
ННЦ «Інститут аграрної економіки»,
oxanarad@ukr.net*

ДЕРЖАВНЕ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙ В АГРОБІЗНЕСІ

ГОСУДАРСТВЕННОЕ СТИМУЛИРОВАНИЕ ИННОВАЦИЙ В АГРОБИЗНЕСЕ

STATE OF THE STIMULUS OF INNOVATION IN AGROBIZNES

Анотація. Окреслено проблеми фінансування створення та використання інновацій у аграрному бізнесі. Розглянуто державну та ринкову складові інновацій, сформовані ними продукти та обсяг споживання. Зроблено порівняння витрат на науку в Україні та ЄС і США. Узагальнено, що державна підтримка інновацій має базуватись на прямих та непрямих заходах стимулювання у тісному зв'язку з потребами, вимогами та можливостями внутрішнього ринку.

Анотация. Обозначены проблемы финансирования создания и использования инноваций в аграрном бизнесе. Рассмотрены государственную и рыночную составляющие инноваций, создаваемые ими продукты и объем потребления. Сделано сравнение расходов на науку в Украине и ЕС и США. Обзор, что государственная поддержка инноваций должно базироваться на прямых и косвенных мерах стимулирования в тесной связи с потребностями, требованиями и возможностями внутреннего рынка.

Annotation. The problems of financing the creation and use of innovations in the agrarian business are outlined. The state and market components of innovations, products created by them and volume of consumption are considered. A comparison of spending on science in Ukraine and the EU and the US has been made. It is generalized that state support for innovation should be based on direct and indirect incentive measures in close connection with the needs, requirements and capabilities of the domestic market.

Інновації, згідно Закону про інноваційну діяльність (2002) - це новостворені чи вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і соціальної сфери; також вид підприємництва, що сприяє більш раціональній організації виробництва.

Специфічними рисами агробізнесу, що обумовлюють його потребу у інноваціях, є масштаби діяльності, залежність від природних умов, використання особливих біологічних ресурсів у діяльності, - землі, рослин та тварин, потреба значної МТБ, кваліфікованих працівників, інфраструктури та логістики тощо. Сам розвиток інновацій відбувається повільно, і потребує державної підтримки. Інновації у агробізнесі, як визначено дослідниками, зокрема К. Соловчук, є засобом підвищення технологічного рівня, стратегічним чинником зміцнення конкурентоспроможності і однією з базових умов стабільної роботи [1]. Але в Україні проникнення технологій і інновацій в агросектор, за різними експертними оцінками, не перевищує 10%.

На даний час інновації в агробізнесі розвиваються за державним та приватним фінансуванням. Щодо державного рівня, то основним джерелом новацій для сільського господарства є мережа науково-дослідних інститутів УААН та Міністерства аграрної політики та продовольства України. За узагальненням О.Накісько, С.Руденко [2], найважливішою складовою забезпечення розвитку інноваційної діяльності є *державне* фінансове регулювання, важелями якого є пільги (податкові, кредитні, інвестиційні та митні), дотації, компенсації при формуванні інвестиційно-інноваційної політики та напрямів державного регулювання.

Найбільш поширеними інноваціями, згенерованими НААН, є: нові сорти та гібриди рослин і породи тварин, штами мікроорганізмів, марки і модифікації сільськогосподарської техніки, технології, хімічні та біологічні препарати (вакцини), економічні розробки (документально оформлені методики, рекомендації). Оцінюючи стан бюджетного фінансування наукових розробок системи НААН, академік В. Жук зазначає, що необхідно посилити інноваційну спрямованість досліджень, зробити акцент на впровадження наукових здобутків у виробництво, розширити джерела фінансування наукових розробок через ринкову діяльність інноваційної та виробничої інфраструктури аграрної науки [3].

Зміна вектору бюджетного фінансування з 2017 року свідчить, що Україна намагається сформувати нову політику сприяння аграрному сектору, за досвідом розвинених країн. За даними Держслужби статистики, загальний обсяг наукових та науково-технічних робіт, виконаних силами наукових організацій України у 2015 р склав 12611,0 млн. грн., у т.ч. обсяг науково-дослідних робіт - 4736,9 млн. грн., обсяг науково-технічних розробок - 6522, 9 млн. грн, обсяг науково-технічних послуг - 1351,1 млн. грн. Питома вага розробок у ВВП складає 0,64%. Разом з тим, для високорозвинених країн світу обсяг державної підтримки науково-технічної діяльності, значно вищий, зокрема в США – 2,5-3 % від ВВП країни, у країнах ЄС-28 в середньому 2,03%.

Таким чином, існуючі нині підходи щодо фінансування науки та надання дотацій не створюють умов для широкого використання інновацій агробізнесом. Проте, існують «вітчизняні інтелектуальні технологічні рішення, які уже сьогодні допомагають компаніям збільшувати корисний ефект від роботи, відповідати сучасним потребам ринку та ефективніше використовувати наявні ресурси» [4]. До них належать картографія, моніторинг логістичних рішень та технопарку, аналітика та планування, спеціалізовані CRM та HRM системи, моніторинг здоров'я та якості рослин і тварин та ін. складові. На щорічному підйомі Forbes AgTech [5] було названо ТОП-25 найбільш інноваційних стартапів у сфері сільського господарства. До них належать blockchain, вертикальні ферми, безпілотні технології, автоматизація виробництва і точне землеробство [6]. Також за результатами заходу «Впровадження інноваційних технологій в аграрному секторі: кейси реальних прикладів і показники ефективності по 2017-2018 рр.» учасниками визнано, що вкладення українських компаній у впровадження інноваційних технологій, повинні складати близько 5 млрд грн, до \$ 200 млн в рік, або 5-10% доходу.

Висновки. Формування державної інноваційної політики для агробізнесу має розвиватись у тісному зв'язку цих означених напрямів. Проблема полягає у визначенні об'єктів підтримки інноваційного середовища. Вони можуть співпадати, або бути відмінними від об'єктів прямої бюджетної підтримки у сфері аграрного бізнесу.

Насамперед, на достатньому рівні має фінансуватися наука. Крім того, політика державної підтримки інновацій має сприяти освоєнню створених продуктів. Для недержавних підприємств, що займаються інноваційними розробками, мають бути створені особливі умови підтримки, зокрема пряма підтримка процесу інноваційної діяльності та непрямі методи – податкові канікули, спеціальний режим інших податків.

Щодо бюджетної підтримки аграрного бізнесу, то програми допомоги для галузей, які важливі для формування продовольчої безпеки, але мають тривалий термін окупності капіталу, насамперед у тваринництві, а також підтримка садівництва та виноградарства мають фінансуватися щонайменше на період виробничого циклу у цих галузях.

3 коштів, які у розмірі майже 1 млрд грн заплановано у 2018 році на підтримку вітчизняного машинобудування для сільського господарства, можливо частину спрямовувати на підтримку інноваційних та точних технологій, як окремий напрям.

Загалом, державна підтримка інновацій має базуватись на прямих та непрямих заходах стимулювання у тісному зв'язку з потребами, вимогами та можливостями внутрішнього ринку і його учасників, з врахуванням світових тенденцій цього процесу.

Література

1. Соловчук К. О. Державна підтримка інноваційного розвитку агропромислового комплексу України / К. О. Соловчук // Актуальні проблеми економіки. - 2014. - № 3. - С. 126-133.
2. Накісько О. В. Державна підтримка агропромислового комплексу в контексті інноваційно-інвестиційного відтворення / О. В. Накісько, С. В. Руденко // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. - 2015. - Вип. 161. - С. 239-245.
3. Жук В.М. Економіка інноваційної діяльності НААН / В.М. Жук // Вісник Центру наукового забезпечення АПВ Харківської області: науково-виробничий збірник. Випуск 14. – Харків: Друкарня ФОП Малахін О.О., 2013. – 344 с. - С. 222-233.
4. Інновації в АПК. Електронний ресурс. URL:<http://blog.bvblogic.com/uk/>(дата звернення: 18.03.2018).
5. ТОП-25 найбільш інноваційних стартапів у сільському господарстві за версією Forbes. Електронний ресурс. URL: <http://propozitsiya.com/ua/top-25-naybilsh-innovaciynih-startapiv-u-silskomu-gospodarstvi-za-versiyeyu-forbes> (дата звернення: 18.03.2018).
6. Нестеров О. Чи можливо поєднати державну підтримку і прогрес. Електронний ресурс. URL: <http://agroportal.ua/ua/views/blogs/vozmozhno-sovmestit-gospodderzhku-i-progress/> (дата звернення: 18.03.2018).

УДК 631.155.6:(631.11:330.341.1)

Оксана Смулка
аспірантка кафедри економіки Львівського НАУ,
oksankasmulka@gmail.com

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОДДЕРЖКА ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

STATE SUPPORT OF INNOVATIVE ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Анотація. Акцентовано увагу на необхідності інтенсифікації інноваційної діяльності сільськогосподарськими підприємствами як для суб'єктів господарювання, так і для України загалом. Підкреслюється необхідність здійснення державної підтримки інноваційної діяльності. Розглянуто шляхи здійснення державної підтримки інноваційної активності аграрних підприємств. Пропонується здійснювати державну підтримку не тільки бюджетними асигнуваннями, але й удосконалити